

ΘΕΣΕΙΣ

ΤΑ ΠΕΝΗΝΤΑΧΡΟΝΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΛΕΣΒΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (1951-2001)

Στις 14 Δεκεμβρίου 2001, ημερομηνία που μάλλον πέρασε απαρατήρητη από τους Μυτιληνιούς, η Εταιρεία Λεσβιακών Μελετών γιόρτασε τα 50 χρόνια από την ίδρυσή της. Φυσικά στην σημερινή ιεραρχία των αξιών μια τέτοια ημερομηνία δεν σημαίνει πια και τόσο πολλά πράγματα, ωστόσο για μας -όσοι ενδιαφερόμαστε για την ιστορία και την ευαισθησία που αυτή προσφέρει- η συγκυρία αυτή είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να φέρουμε στο προσκήνιο μια Εταιρεία που ιδρύθηκε με πολλές φιλοδοξίες, που είχε στις τάξεις επίλεκτα μέλη της λεσβιακής λογιόσύνης και που εν τέλει έχει να παρουσιάσει αξιόλογο έργο.

Και πρώτα πρώτα τα ονόματα βέβαια εδώ δεν μπορούμε να παραθέσουμε όλα τα κατά καιρούς μέλη της Εταιρείας, ωστόσο ο Δημήτριος Γρ. Βερναρδάκης, ο Γεώργιος Καραμάνος, ο Παναγιώτης Σαμάρας, ο Παύλος Βλάχος, υπήρξαν οι τέσσερις πρόεδροι πριν φθάσουμε στον εν ενεργεία πρόεδρο Ευάγγελο Γιαννάκα. Αλλά και πέρα από τους προέδρους μέλη της Εταιρείας κατά καιρούς υπήρξαν σημαντικά όπως οι Παν. Νικήτας, Βασ. Αρχοντίδης, Βαγγ. Καραγιάννης, Ζ. Καμπούρης, οι Μολίνιοι, οι Παρασκευαΐδουδες, Στράτος Χατζγιάννης, ο Κλ. Παλαιολόγος κ.λπ. κ.λπ. (γράφω μερικά ονόματα χωρίς καμιά αξιολόγηση, απ' όσα μου έρχονται, έτσι τυχαία, στο νου).

Οι σκοποί και οι φιλοδοξίες της Εταιρείας καταγράφονται αναλυτικά στον πρώτο τόμο του περιοδικού "Λεσβιακά" (Μυτιλήνη 1953, ανατύπωση 2001) και περιελάμβαναν μια ευρύτατη γκάμα ιστορικών προσανατολισμών (έκδοση περιοδικού, ίδρυση ιστορικού αρχείου, οργάνωση κεντρικής και δανειστικής βιβλιοθήκης, ανακοινώσεις και διαλέξεις, ίδρυση παραρτημάτων της Εταιρείας σε διάφορα χωριά της Λέσβου κ.λπ.). Κάποιοι από τους στόχους εκπληρώθηκαν, άλλοι πραγματοποιήθηκαν από άλλους φορείς, άλλοι έμειναν στα σχέδια. Αλλά πάντα έτσι συμβαίνει με όλους τους θεσμούς: η δοκιμασία του χρόνου και οι επιστημονικές ετοιμότητες συντελούν ώστε κάποια σχέδιά τους να πραγματοποιηθούν, κάποια άλλα να τροποποιηθούν, άλλα να ανασταλούν.

Ωστόσο το έργο που συντελέστηκε στα χρόνια αυτά είναι και μεγάλο και ικανοποιητικό. Βέβαια το κύριο βάρος σπκώνει η έκδοση των 18 τόμων του περιοδικού της Εταιρείας με τον τίτλο "Λεσβιακά", το οποίο ξεκίνησε με την έκδοση του *Λεσβιακού Μηνολογίου* του Παναγιώτη Νικήτα, και έκτοτε αναδείχτηκε σε ένα από τα καλύτερα επαρχιακά ιστορικά περιοδικά. Από τις σελίδες του είδαν το φως της δημοσιότητας εκατοντάδες μελέτες με ιστορικο-λαογραφικό περιεχόμενο. Όπως συμβαίνει με αυτού του είδους τα έντυπα, υπάρχει ένα ανακάτωμα ερασιτεχνών τοπικών λογίων -ειδικότερα στους πρώτους τόμους- και επαγγελματιών ιστορικών, το οποίο πολλές φορές δημιουργεί ανομοιογένεια στην ποιότητα

του υλικού. Αλλά, θα πω για τρίτη φορά, έτσι συμβαίνει με τα τοπικά ιστορικά έντυπα, όπου πέρα από την υπηρεσία της ιστορίας πρέπει να υπηρετηθούν πολλαπλές "σκοπιμότητες" και να διατηρηθούν ποικίλες ισορροπίες.

Φυσικά και άλλα πολλά έγιναν από την Εταιρεία Λεσβιακών Μελετών (ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αναζητήσει περισσότερες πληροφορίες και στα πεπραγμένα των διαφόρων τόμων και στον ΙΕ' τόμο, των *Λεσβιακών*) και κάποτε ίσως είναι σκόπιμο να γίνει ένας συστηματικός γραπτός απολογισμός με όλο το έργο της. Εγώ όμως με την ευκαιρία της επιφυλλίδας αυτής θα ήθελα να γράψω τι περιμένω στο μέλλον από την Εταιρεία, γνωρίζοντας βέβαια όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα συναφή σωματεία και εταιρείες, ειδικότερα τα τελευταία χρόνια. Τι περιμένω λοιπόν να κάνει η Εταιρεία: α) να ανανεώσει το δυναμικό της με μέλη της τοπικής κοινωνίας που θα ενσωματωθούν στα ήδη υπάρχοντα ώστε να δημιουργηθεί μια περισσότερο αποτελεσματική παρέμβαση στα ιστορικά πράγματα της Λέσβου, β) να οργανώσει ένα καλό συνέδριο για τη λεσβιακή ιστορία, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα στο ιστοριογραφικό πεδίο και κατά συνέπεια αξίζει να πραγματοποιηθεί η περαιτέρω ζύμωση που πάντα δημιουργεί ένα καλά οργανωμένο συνέδριο, γ) να οργανώσει μια σειρά εκδόσεων, εκτός του περιοδικού, που να αφορά σε εκδόσεις πηγών της Λεσβιακής Ιστορίας. Και φυσικά όταν λέμε έκδοση πηγών εννοούμε και καλό σχολιασμό τους και καλή έκδοση προκειμένου η όλη προσπάθεια να μη μείνει στο ιστοριοδιφικό επίπεδο, δ) να έλθει σε επαφή με λέσβιους και μη λέσβιους ιστορικούς που δεν βρίσκονται οπωσδήποτε στο νησί, προκειμένου να δημιουργηθεί μια καλή σύνδεση όλων των ενδιαφερομένων με τη λεσβιακή ιστοριογραφία, ε) ίσως θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί ακόμα, κάποιο είδους επαφή μεταξύ της Εταιρείας και του Πανεπιστημίου Αιγαίου προκειμένου να υπηρετηθεί καλύτερα ο σκοπός της προαγωγής της λεσβιακής ιστορίας.

Βέβαια γνωρίζω ότι όλα αυτά είναι δύσκολα και κυρίως απαιτούν ανθρώπους -όχι απαραίτητα πολλούς- που να αφιερώνουν πολύ από το χρόνο τους σε δραστηριότητες που ούτε χρήμα, ούτε δόξα, ούτε εμφανίσεις στα ΜΜΕ κ.λπ. φέρνουν. Όμως αν διαβάσουμε στον πρώτο τόμο των "Λεσβιακών" τους σκοπούς που οι ιδρυτές της Εταιρείας έθεταν το μακρινό πλέον 1953, θα καταλάβουμε σίγουρα ότι απαιτείται πάντα να έχουμε πολλά και δύσκολα όνειρα για να μπορέσουμε κάτι σοβαρό κι ευφρόσυνο να πραγματοποιήσουμε, ανάλογο με αυτό που η Εταιρεία Λεσβιακών Μελετών στην πρώτη φάση της λειτουργίας πραγματοποίησε.

* Ο Παναγιώτης Μιχαήλης κατάγεται από τον Ματινάδο. Είναι Ιστορικός στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.